

Наталія Гімчинська
м. Чернівці

Науковий керівник: к.ф.н., доц. Сапожник І.В.

ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ МОЛОДШИХ КЛАСІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ

Анотація. Статтю присвячено вивченню проблеми формування комунікативної компетентності в учнів початкової школи за допомогою використання інтерактивних методів. Розглянуто класифікацію інтерактивних методів та наведено приклади їх використання.

Ключові слова: англійська мова, комунікативна компетентність, інтерактивний метод навчання, початкова школа, НУШ.

***Summary.** In recent years there has been a growing interest in competency-based teaching and learning. This approach has been recognized in many education systems around the world on the ground that this is a unique educational system that challenges the traditional practice of focusing on coverage of the content without paying due attention to the mastery of skills. The aim of this paper is to explore how competency-based teaching with the help of use of interactive methods can contribute to the improvement of the quality of education, particularly in primary school. Specifically, the paper highlights a brief historical origin of competency-based teaching and learning and pedagogical considerations on the classification of interactive methods of teaching. It also considers the implementation of interactive methods and strategies with the aim of developing primary school students' communicative competence. Finally, it outlines some of the activities which can be used within the given approach and context.*

***Keywords:** English language, communicative competence, interactive method of learning, primary school, NUS*

Актуальність проблеми розвитку комунікативної компетентності зумовлюється стрімкими змінами в суспільстві

та входженням України до спільноти європейських розвинутих країн. В умовах пришвидшеної глобалізації світу особливо гостро постає проблема вивчення іноземних мов, адже володіння мовами не лише сприяє всебічному розвитку людини як особистості та збагаченню її освіченості, а й є запорукою успішної кар'єри, основою для встановлення тісних міжнародних зв'язків, поштовхом для культурного та економічного розвитку країни.

Відповідно до чинної програми основною метою іншомовної освіти для загальної середньої освіти є формування іншомовної комунікативної компетентності для безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування, що забезпечує розвиток інших ключових компетентностей і задоволення різних життєвих потреб людини. Іншомовна комунікативна компетентність виявляється в безпосередньому та опосередкованому міжкультурному спілкуванні.

Термін «комунікативна компетентність» вперше ввів Д. Гаймс як соціолінгвістичну концепцію у відповідь на концепцію «лінгвістичної компетенції», яку запропонував Н. Чомскі у 1965 році. Концепція останнього «стосувалась мовчазного знання мовної структури», але «опускає майже все соціокультурне значення». Як стверджує Д. Гаймс (1972) «комунікативна компетентність» відноситься до рівня вивчення мови, який дозволяє користувачам мови передавати свої повідомлення іншим і розуміти повідомлення інших у певних контекстах. Це також передбачає здатність тих, хто вивчає мову, пов'язувати те, що вивчають у класі, із зовнішнім світом. З цієї точки зору вчений описав компетентного користувача мови як того, хто знає, коли, де і як правильно використовувати мову, а не просто знати, як створювати точні граматичні структури [6, с. 270-280].

Метою будь-якої системи освіти є розвиток компетентних та впевнених у собі людей, які можуть використати набуті знання та навички для позитивної зміни свого власного життя зокрема та зробити максимальний внесок у розвиток суспільства в цілому.

Викладання та навчання, що базується на компетентнісному підході, визнається успішним в багатьох системах освіти. Це підхід, який кидає виклик традиційній практиці зосередження уваги на охопленні змісту, не приділяючи належної уваги оволодінню навичками.

Саме з цієї причини відбувається перехід від традиційного навчання на основі змісту (знань) до викладання та навчання на основі компетенцій. Традиційне викладання та навчання ґрунтується на заучуванні фактичних знань, у той час як викладання та навчання із застосуванням компетентнісного підходу фокусується на розумінні концепцій, навичок та компетенцій, що у свою чергу потребує змін у підходах до викладання, навчання та оцінки [7, с. 98].

Компетентнісний підхід зародився наприкінці 1970-х років у Сполучених Штатах Америки [8, с.146]. Він починався як освітній рух, який визначає цілі освіти в термінах точних вимірних описів знань, навичок та поведінки, які студенти повинні мати в кінці курсу навчання. Згодом цей рух поширився в європейських країнах, таких як Велика Британія та Німеччина у 1980-х роках [9, с.38].

Нові завдання в галузі освіти вимагають інноваційних, більш результативних методів навчання. Тому метою нашої роботи є дослідження ефективності інтерактивних методів на уроках англійської мови в початковій школі в рамках компетентнісного підходу.

Міркування з дослідження теми інтерактивних технологій у своїх наукових роботах висловили такі відомі вчені, як О.І.Пометун, Л.В. Пироженко, Н. Суворова, Н.Ф. Фомин, М.В. Кларен та інші.

О.Пометун [4, с. 7] визначає інтерактивне навчання як організацію вчителем за допомогою певної системи способів, прийомів, методів освітнього процесу, заснованого на суб'єкт-суб'єктних стосунках педагога й учня (паритетності); багатосторонній комунікації; конструюванні знань учнем; використанні зворотного зв'язку та постійній активності учня.

Основною метою навчання з використанням інтерактивних технологій є організація навчального процесу таким чином, щоб учні почувалися достатньо комфортно для того, щоб вільно спілкуватися з іншими учасниками освітнього процесу. В такому разі основною вимогою для цього є адаптивність, адже школяр повинен почувати слухність того, чим він займається, та, що найголовніше, результативність. Усе перераховане робить навчальний процес продуктивним [1, с. 2].

За словами М. Куріч, організація інтерактивної роботи передбачає використання дидактичних і рольових ігор,

моделювання життєвих ситуацій, створення проблемних ситуацій [2, с. 82].

Виділяються наступні принципи інтерактивної роботи:

- Одночасна взаємодія всіх учнів;
- Однакова кількість часу для роботи кожного учня;
- Виконання завдання за умови успішної роботи кожного учня;
- Наявність під час роботи у кожного учня індивідуального завдання [3, с.220-223].

Доцільним вважаємо також розглянути класифікацію інтерактивних методів навчання. О. Пометун і Л. Пироженко розподіляють інтерактивні технології за формами навчання на чотири групи, залежно від мети уроку та форм організації навчальної діяльності учнів [5, с. 27]:

- інтерактивні технології кооперативного навчання (робота в парах, трійках, карусель, робота в малих групах, акваріум тощо);
- інтерактивні технології колективно-групового навчання (мікрофон, незакінчені речення, мозковий штурм, ажурна пилка та ін.);
- технології ситуативного моделювання (імітаційні ігри, рольова гра, драматизація та ін.);
- технології опрацювання дискусійних питань (метод ПРЕС, займи позицію, кейс-метод, дискусія тощо).

Ми в нашій роботі досліджуємо ефективність інтерактивних методів на різних етапах уроку англійської мови. Таким чином класифікуємо інтерактивні методи на:

- інтерактивні методи та стратегії розвитку комунікативної компетентності на етапі презентації нового матеріалу – створюють необхідний настрій в колективі, знімають початкову напругу та встановлюють атмосферу невимушеності, довіри, відкритості та поваги (мікрофон, мозковий штурм, незакінчені речення)
- інтерактивні методи та стратегії розвитку комунікативної компетентності на етапі тренування) – протягом них учні розв'язують центральну проблему уроку. До них входять дискусії, рольові ігри, «карусель», тематичні дослідження (case study), інтерактивні лекції тощо (робота в парах, групах,

- карусель, акваріум)
- інтерактивні методи та стратегії розвитку комунікативної компетентності на етапі застосування засвоєного матеріалу у процесі спілкування в різних видах мовленнєвої діяльності – ажурна пилка, займи позицію, рольова гра, драматизація, брунівський рух).

Однією з ефективних інтерактивних методів є гра “Намалюй монстрика”. Вона може бути застосована на уроках в другому класі, при вивченні теми “Людина. Частина тіла”. Учні працюють в парах. вчитель по черзі описує учням монстра. Вони обидва таємно малюють монстрів, яких їм описав вчитель. По закінченні, вони порівнюють малюнки. Наприклад: My monster has a big head and long hair. He has three green eyes and a small blue nose. He has a very big mouth with two teeth. He has a small pink body. He has six green arms and one red leg. Таке завдання поживить учнів, допоможе засвоїти нові лексичні одиниці та розвинути комунікативну компетентність.

Наступний метод - «Брунівський рух». Він передбачає рух учнів у всьому класі з метою збору інформації з запропонованої теми. Кожен учасник отримує аркуш з переліком питань-завдань. У ході виконання завдання учні освоюють уміння проводити опитування та подавати його підсумки. Підсумки опитування зазвичай представляємо як монологічного висловлювання. Цей прийом використовують на етапі повторення матеріалу. Як приклад наведемо опитування, що використовується для вивчення теми “Free time activities”:

Таблиця 1

Name	Do you like reading?	Do you like singing?	Do you like dancing?	Do you like painting?

Отож, сучасний світ складний, тому наразі недостатньо лише забезпечити дитину знаннями. Необхідно також навчити використовувати ці знання в контексті реальних життєвих ситуацій. Цієї мети дозволяє досягти навчання в рамках компетентнісного підходу. Однією з найважливіших компетентностей вважається комунікативна компетентність, формування та розвиток якої

на сьогоднішній день є пріоритетним завданням. Формування вищезгаданої компетентності потребує імплементацію сучасних ефективних методів. Однією з таких технологій є інтерактивні методи навчання. Досвід засвідчує, що інтерактивні технології навчання сприяють інтенсифікації навчального процесу та активізації навчально-пізнавальної діяльності школярів. Основною характерною рисою інтерактивних методів є те, що увесь клас залучається до пізнавального процесу. Школярі працюють в умовах, сприятливих для розмірковування над тим, що вони знають; доброзичливої атмосфери, взаємної підтримки. На уроках можуть застосовуватися такі види роботи як індивідуальна, парна, групова, рольові ігри, творчі форми роботи, тощо.

Література:

1. Кратасюк Л. Інтерактивні методи навчання. Дивослово. 2004. №7. С. 2-3.
2. Куріч М. Використання інтерактивних технологій на уроках іноземної мови. Нова педагогічна думка. 2013. № 2. С. 80-83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2013_2_21 (дата звернення: 30.10.2021).
3. Пассов Е.И. Уроки иностранного языка в школе. М.: Просвещение, 1998. С.220-223.
4. Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання / О. Пометун. – К., 2007. 142 с.
5. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібн. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. За ред. О. І. Пометун. К. : Видавництво А.С.К., 2004. 136 с.
6. Hymes, D.H. (1972) On Communicative Competence In: J.B. Pride and J. Holmes (eds). Sociolinguistics. Selected Readings. Harmondsworth: Penguin, pp. 269-293.
7. Posner, G. J. (1995). Theoretical perspectives on curriculum. MA: Pearson Custom Publishing. 336p.
8. Richards J., & Rodgers, T. (2001). Approaches and methods in language teaching. New York: Cambridge University Press. <http://dx.doi.org/10.1017/CBO9780511667305>
9. Wolf, A. (2001). Competence-based assessments. The British Journal of General Practice, 55(515). с. 461-467.